

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Бегларяна Степана Арутюновича
на тему: «Поетапний скринінг первинних імунодефіцитів у дітей з використанням
інформаційних систем»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 “Охорона здоров’я”
за спеціальністю 228 “Педіатрія”

1. Виконання освітньо-наукової програми.

Аспірантом Бегларяном Степаном Арутюновичем повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури НУОЗ України імені П. Л. Шупика, що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261.

Аспірант Бегларян Степан Арутюнович здобув глибинні знання зі спеціальності; оволодів загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; набув універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобув мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Бегларяна Степана Арутюновича був затверджений рішенням вченої ради НУОЗ України імені П. Л. Шупика 15 листопада 2017 року (протокол № 9). Науковий керівник – Чернишова Людмила Іванівна, професор кафедри дитячих інфекційних хвороб та дитячої імунології НУОЗУ імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук. Термін виконання роботи: 2017-2021 роки.

Всі розділи індивідуального плану наукової роботи аспіранта Бегларяна Степана Арутюновича виконані своєчасно в установлені терміни, що підтверджено результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації.

Дослідження (клінічні) проведенні своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність дисертації.

Аспірантом Бегларяном Степаном Арутюновичем сумісно з науковим керівником за результатами проведеного патентного пошуку та аналізу даних наукової літератури було визначено, що саме виявлення первинних імунодефіцитів у дітей в ранньому віці є одним із першочергових складників, що визначають прогноз даної патології на подальше життя кожного пацієнта, з можливістю вести активне та повноцінне існування. Актуальність теми полягає в досліджені клінічних маркерів, щоб запідозрити у різних періодах дитячого віку окрім нозологічні варіанти первинних імунодефіцитів, що відносяться до групи рідкісних, але соціально значущих захворювань дитячого віку, оскільки прояви вродженої імунної патології призводять до розвитку вторинних ускладнень, зниження якості життя, які

супроводжують хворих, спричиняючи значний тягар як для родини пацієнта, так і для системи охорони здоров'я. На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспіранта Бегларяна Степана Арутюновича виконано незалежно від науково-дослідної роботи кафедри дитячих інфекційних хвороб та дитячої імунології.

5. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Аспірантом Бегларяном Степаном Арутюновичем виявлено клінічні особливості проявів різних нозологічних груп первинних імунодефіцитів залежно від віку дітей. Уточнено вік як перших проявів різних варіантів первинних імунодефіцитів, так і вікові піки наступних рецидивів.

Уперше визначені коефіцієнти впливу окремих клінічних маркерів на ризик підозри первинного імунодефіциту в дітей. Виявлено, що для одного і того ж вікового проміжку один клінічний маркер може мати різні ступені ризику щодо підозри на різні нозологічні групи первинних імунодефіцитів. При цьому при одних і тих самих первинних імунодефіцитах вказані ризики для деяких клінічних маркерів з віком змінюються, а для інших маркерів є відносно постійними.

6. Нові науково обґрунтовані теоретичні та / або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Проведене дослідження дозволило розробити та впровадити для практичного використання імунологічний онлайн-тест – інформаційну систему в мережі інтернет, яка дозволяє прогнозувати ризик наявності первинного імунодефіциту в дитячому віці на основі даних анамнезу, введених в інформаційну систему користувачем. При цьому імунологічний онлайн-тест має високу чутливість (87,1%), а також адаптований для розуміння різними користувачами, якими можуть бути як лікаря, так і батьки дитини.

7. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Аспірант Бегларян Степан Арутюнович особисто провів дослідження. Було обстежено 163 пацієнти із різними нозологіями первинних імунодефіцитів. За результатами дослідження опубліковано 3 статті у фахових наукових виданнях.

При аналізі отриманих результатів аспірантом Бегларяном Степаном Арутюновичем було застосовано загальновизнані методи медичної статистики (мультиномінальна логістична регресія, регресія Кокса, діаграма Каплана-Мейєра) з використанням програми IBM SPSS Statistics 11. Достовірність даних підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних.

8. Апробація результатів дисертації.

Матеріали дисертації оприлюднено на міжнародній науково-практичній конференції «First J Project Meeting in Armenia «Primary Immunodeficiency in Children» (Єреван, Вірменія, 2018 рік), науково-практичній конференції з міжнародною участю «Питання імунології в педіатрії» (Київ, 2018 рік), Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених «Інтеграція здобутків молодих учених-медиків та фармацевтів в міжнародний науковий простір: сьогодення та перспективи» (Київ, 2019 рік), міжнародній науково-практичній конференції «37th Annual Meeting of the European Society for Paediatric Infectious Diseases» (Любліана, Словенія, 2019 рік), науковому симпозіумі з міжнародною участю «Первинні

імунодефіцити – шлях в доросле життя» в рамках Центрально-Східноєвропейської програми J-Project (Тернопіль, 2019 рік).

9. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації. Список додається.

Основні наукові результати висвітлені у публікаціях та розкривають основний зміст дисертації. За матеріалами дисертації опубліковано 3 наукові праці, з них 2 статті у фахових виданнях, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, і 1 стаття в монографії у виданні, що індексується у базі SCOPUS..

10. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Автором особисто визначено напрямок наукового дослідження, самостійно сформульовано мету та завдання дослідження, проведено клінічні спостереження за пацієнтами. Здобувачем проведено статистичне опрацювання та структурно-функціональний аналіз отриманих даних, узагальнено результати дослідження, сформульовані висновки та практичні рекомендації, підготовлено до друку наукові праці, впроваджено отримані результати на практиці. Здобувачем самостійно розроблено та удосконалено імунологічний онлайн-тест з використанням особливостей інформаційних систем, а саме мов програмування, серверних баз даних, та забезпечення доступу до інформаційної системи в мережі інтернет.

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 228 Педіатрія.

11. Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертації на етапі планування роботи та повторної біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики за результатами відкритого розгляду матеріалів дисертацій на засіданні Комісії з питань етики НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Аспірантом Бегларяном Степаном Арутюновичем вчасно представлені всі матеріали в комісію з питань етики НУОЗ України імені П. Л. Шупика з метою проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики (07.06.2021, протокол №8). За висновком встановлено повну відповідність діючим нормам і стандартам, а також матеріалам, поданим на етапі планування роботи (23.10.2017, протокол №8).

12. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням науково стилю викладення.

Дисертація викладена українською мовою за загальноприйнятою схемою на 154 сторінках комп’ютерного тексту. Робота складається з анотації, вступу, огляду літератури, 4 розділів власних досліджень, аналізу й узагальнення результатів, висновків та практичних рекомендацій, списку використаної літератури (містить 111 найменувань, з них 5 кирилицею та 106 латиницею, займаючи 21 сторінку) та додатків. Текст дисертації ілюстровано 3 таблицями та 18 рисунками.

13. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного plagiatу, самоплагiatу, фабрикації, фальсифікації).

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного plagiatу, самоплагiatу, фабрикації, фальсифікації (протокол Експертної проблемної комісії за спеціальністю «Педіатрія» від 03.06.2021 року, протокол №4). Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспіранта Бегларяна Степана

Арутюновича, всі інші цитовані наукові результати супроводжуються посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

14. Набуття теоретичних знань, умінь, навичок та відповідних компетентностей. Відповідність дисертації вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Аспірантом Бегларяном Степаном Арутюновичем здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Бегларян Степан Арутюнович оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провів власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також за результатами фахового семінару (18.06.2021, протокол №1) встановлено, що результати виконаного наукового дослідження аспіранта вирішують важливe наукове завдання – удосконалення прогнозування підозри на первинний імунодефіцит у дітей на підставі вивчення клінічних проявів, особливостей перебігу захворювання у різних вікових групах дітей та з використанням інформаційних систем, а дисертація аспіранта Бегларяна Степана Арутюновича на тему «Поетапний скринінг первинних імунодефіцитів у дітей з використанням інформаційних систем» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 228 «Педіатрія» повністю відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

завідувачка кафедри педіатрії № 1
НУОЗ України імені П. Л. Шупика,
д. мед. наук, професор

Олена ОХОТНІКОВА

Рецензент:

завідувачка кафедри
дитячих і підліткових захворювань
НУОЗ України імені П. Л. Шупика,
Заслужений лікар України
д. мед. наук, професор

Галина БЕКЕТОВА

**Додаток до висновку
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Бегларяна Степана Арутюновича
на тему:
«Поетапний скринінг первинних імунодефіцитів у дітей
з використанням інформаційних систем»**

**на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 228 «Педіатрія»**

Список опублікованих праць за темою дисертації:

1. Бегларян С. А., Чернишова Л. І. Підходи до розробки клінічних критеріїв випадків, підозрілих щодо первинного імунодефіциту. Сучасна педіатрія. – 2018. – №8. – С.92-98.
2. Бегларян С. А., Чернишова Л. І., Волоха А. П., Бондаренко А. В., Степановський Ю. С., Гільфанова А. М., Лапій Ф. І., Кривець Л. І. Створення онлайн-тесту для виявлення в дітей підозри на вродженні помилки імунітету. Сучасна педіатрія. – 2020. – №8. – С.12-17.
3. Бегларян С. А. Анализ клинических проявлений первичных иммунодефицитов у детей: прогнозирование подозрения на врожденную иммунную патологию с использованием усовершенствованного онлайн-теста. Педиатрия Восточная Европа. – 2021. – №2. – С.233-243.